

Sygn. akt V CSK 419/14

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Tadeusz Ereciński

w sprawie z powództwa H. K. i A. K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie [...]
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 lutego 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda H. K.
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 31 grudnia 2013 r., sygn. akt I ACz [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz nie
obciąża powodów kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. może być zatem osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienia prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego też nie każda skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania.

Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód H. K. wskazał nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.), która miała polegać na pozbawieniu go możliwości obrony jego praw na skutek odrzucenia pozwu przez Sąd pierwszej instancji przed rozpoznaniem wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz odmowy ustanowienia pełnomocnika w późniejszym etapie postępowania. Jak trafnie podniesiono w odpowiedzi na skargę kasacyjną w orzecznictwie Sadu Najwyższego dominuje pogląd, że odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika procesowego z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, gdyż wniosek ten podlega uwzględnieniu - zgodnie z art. 117 § 5 k.p.c. - jeżeli w ocenie sądu udział profesjonalnego pełnomocnika jest potrzebny (wyroki Sądu

Najwyższego z dnia 2 marca 2005 r., III CK 533/04, z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07; z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07, z dnia 18 kwietnia 2008 r., CSK 636/07, oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2007 r., V CSK 37/07 i z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 643/08). Tylko w wyjątkowych sytuacjach nieprzyznanie fachowej pomocy pełnomocnika z urzędu może być kwalifikowane jako powodujące nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw. Dotyczy to jednak tylko przypadków, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznajomość reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawny możliwości prawidłowego jej prowadzenia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2009 r. II 195/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 190 oraz z dnia 12 maja 2010 r. I UK 19/10). Trafnie też podniesiono, że działania powoda H. K. nie wskazują na jego nieporadność prowadzącą do konieczności uznania, iż jego udział w postępowaniu (w tym wnoszone pisma) stanowił pozór uczestnictwa w postępowaniu, a udział profesjonalnego pełnomocnika nie doprowadziłby do uznania, sprawy administracyjnej za sprawę cywilną.

Skarżący zarzuca też nieważność postępowania częściowo przed sądem pierwszej instancji, a skarga kasacyjna przysługuje od orzeczeń sądu drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Przesłanka nieważności postępowania powinna odwoływać się więc tylko do postępowania przed tym sądem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r. I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 81, orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1946 r., C III 719/45, OSN 1948, nr 2, poz. 34).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.